

افزایش تولید جو در دیم‌زارهای نیمه‌گرمسیری کشور با معرفی رقم جدید "فردان"

موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور و مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی کهگیلویه و بویراحمد*

بیان مسئله

در حال حاضر تنش خشکی به عنوان مهم‌ترین عامل محدود کننده تولید جو در شرایط فاریاب به طور عام و در شرایط دیم به طور خاص محسوب می‌شود؛ به نحوی که در سال‌های پر تنش بخش وسیعی از مزارع جو قابل برداشت نمی‌باشد. ایران با سطح زیر کشت بیش از ۸۴۰ هزار هکتار و بیش از ۹۰۰ هزار تن جو در شرایط دیم، بخش قابل توجهی از جو مورد نیاز را به صورت واردات تأمین می‌کند که بر این اساس، معرفی ارقامی با قابلیت تولید در مناطق با منابع رطوبتی محدود از راهکارهای مهم به شمار می‌رود.

وضعیت سطح زیر کشت و تولید جو در شرایط آبی و دیم کشور در سال‌های ۹۶-۱۳۹۰

سال زراعی	سطح زیر کشت آبی (هزار هکتار)	سطح زیر کشت دیم (هزار هکتار)	تولید آبی (هزار تن)	تولید دیم (هزار تن)	عملکرد آبی (کیلوگرم در هکتار)	عملکرد دیم (کیلوگرم در هکتار)
۱۳۹۰-۹۱	۷۱۲	۹۱۲	۱۹۲۷	۸۴۱	۲۷۰.۶	۹۲۲
۱۳۹۱-۹۲	۷۱۵	۹۲۰	۱۹۳۸	۸۷۴	۲۷۱.۰	۹۵۰
۱۳۹۲-۹۳	۷۱۰	۱۰۰۲	۱۹۳۰	۱۰۳۵	۲۷۱.۷	۱۰۲۳
۱۳۹۳-۹۴	۷۰۵	۱۰۵۷	۲۱۶۵	۱۰۳۶	۳۰۷.۰	۹۸۰
۱۳۹۴-۹۵	۷۱۴	۱۰۴۵	۲۳۵۵	۱۳۶۹	۳۲۹.۷	۱۳۱۰
۱۳۹۵-۹۶	۶۳۲	۸۴۱	۲۰۷۰	۹۰۴	۳۲۷.۴	۱۰۷۵

* بهروز واعظی، اصغر مهربان، رحمت‌اله محمدی، حسن قوجق، طهماسب حسین پور، علی احمدی، محبوبه دری، معصومه خیرگو، عباس خانی‌زاد، رحیم هوشیار و مظفر روستایی

معرفی دستاورد

با توجه به اهمیت دستیابی به ارقامی با پتانسیل عملکرد و متحمل به تنش رطوبتی و دمایی انتهای دوره رشد، رقم فردان طی ۱۰ سال مطالعه در ایستگاه‌های گچساران، مغان، گنبد، ایلام و لرستان به دلیل برخورداری از عملکرد بسیار معنی‌دار در مقایسه با رقم خرم در مناطق گنبد و ایلام، تحمل فوق‌العاده به ورس در سال‌های پر بارش و وزن هزار دانه معنی‌دار نسبت به شاهد معرفی شد. فردان با متوسط عملکرد ۳۴۹۹ کیلوگرم در هکتار نسبت به رقم خرم ۳۳۵ کیلوگرم در هکتار برتری دارد و برای کشت در دیم‌زارهای نیمه گرمسیری و گرمسیری کشور و خاصه مناطق پرتانسیل استان‌های گلستان و ایلام توصیه می‌شود.

فرایند تجاری‌سازی دستاورد

در حال حاضر رقم جو فردان در برنامه تکثیر طبقات مختلف بذری قرار دارد. در استان ایلام این رقم در طبقات مختلف بذری اعم از پرورش یک، دو، سه و مادری و گواهی شده در مناطق هدف در اختیار بهره برداران گذاشته شده است. انتظار می‌رود این رقم به دلیل ریخته ارثی قوی (شجره رقم ترکیبی از والدین پرتانسیل است)، در زمان کوتاه در قالب مناطق در سطحی بیش از ۴۰۰۰۰ هکتار از اراضی پرتانسیل مناطق گنبد، ایلام و برخی مناطق مستعد کشت نباتات علوفه‌ای یک‌ساله استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، اردبیل (مغان) و لرستان (کوه‌دشت) نفوذ یابد.

پتانسیل اقتصادی و اثربخشی

